

**TIPOLOGIJA DOKUMENATA/DJELA
ZA VOĐENJE BIBLIOGRAFIJA U SISTEMU COBISS**

10. 6. 2008.

ČLANCI I DRUGI SASTAVNI DIJELOVI

1.01 Izvorni naučni članak
<p>Izvorni naučni članak je samo prva objava originalnih istraživačkih rezultata u takvom obliku da se istraživanje može ponoviti, a utvrđene činjenice provjeriti. Po pravilu je organiziran po shemi IMRAD (Introduction, Methods, Results And Discussion) za eksperimentalna istraživanja ili na deskriptivan način za deskriptivna naučna područja. Mora biti objavljen u naučnom časopisu sa recenzentskim sistemom prihvatanja članaka i recenziran. Recenzentski sistem mora biti vidljiv iz uputstava za autore.</p> <p>Izlaganja na konferenciji, čak i onda kada su objavljena u naučnom časopisu, ne spadaju u ovu kategoriju, već se raspoređuju u 1.06 ili 1.08.</p>
1.02 Pregledni naučni članak
<p>Pregledni naučni članak je pregled najnovijih djela o određenom predmetnom području, djela pojedinog istraživača ili skupine istraživača s ciljem da se već publicirane informacije sažmu, analiziraju, evaluiraju ili sintetiziraju. Donosi nove sinteze koje takođe uključuju rezultate sopstvenog istraživanja autora. Mora biti objavljen u naučnom časopisu s recenzentskim sistemom prihvatanja članaka i recenziran. Recenzentski sistem mora biti vidljiv iz uputstava za autore.</p> <p>Izlaganja na konferenciji, čak i onda kada su objavljena u naučnom časopisu, ne spadaju u ovu kategoriju, već se raspoređuju u 1.06 ili 1.08.</p>
1.03 Kratki naučni članak
<p>Kratki naučni prilog je izvorni naučni članak kod kojeg neki elementi sheme IMRAD mogu biti izostavljeni. Ukratko sažima rezultate završenog izvornog istraživačkog djela ili djela koje je još u tijeku. Ovdje spadaju i kratki pregledi (mini review) i prethodne objave, ako imaju značaj kratkog naučnog priloga.</p> <p>Izlaganja na konferenciji, čak i onda kada su objavljena u naučnom časopisu, ne spadaju u ovu kategoriju, već se raspoređuju u 1.06 ili 1.08.</p>
1.04 Stručni članak
<p>Stručni članak je prikaz već poznatog, s naglaskom na upotrebljivosti rezultata izvornih istraživanja i širenju znanja, a zahtjevnost teksta prilagođena potrebama korisnika i čitaoca stručnog ili naučnog časopisa u kojem je objavljen.</p> <p>Izlaganja na konferenciji, čak i onda kada su objavljena u stručnom ili naučnom časopisu, ne spadaju u ovu kategoriju, već se raspoređuju u 1.07 ili 1.09.</p>
1.05 Popularni članak
<p>Popularni članak je članak za popularizaciju naučnih ili stručnih spoznaja i društvene uloge istraživačke i razvojne djelatnosti. Popularni članci po pravilu se objavljuju u opštim časopisima i novinama, te drugim časopisima za popularizaciju znanja.</p>

<p>Izlaganja na konferenciji, čak i onda kada su objavljena u stručnom ili naučnom časopisu, ne spadaju u ovu kategoriju, već se raspoređuju u 1.07 ili 1.09.</p>
<p>1.06 Objavljeno naučno izlaganje na konferenciji (pozvano predavanje)</p>
<p>Pozvano predavanje mora biti vidljivo iz publikacije ili programa konferencije ili dokazano s pozivom organizatora konferencije, te mora odgovarati kriterijumima pod 1.08.</p>
<p>1.07 Objavljeno stručno izlaganje na konferenciji (pozvano predavanje)</p>
<p>Pozvano predavanje mora biti vidljivo iz publikacije ili programa konferencije ili dokazano s pozivom organizatora konferencije, te mora odgovarati kriterijumima pod 1.09.</p>
<p>1.08 Objavljeno naučno izlaganje na konferenciji</p>
<p>Objavljeno naučno izlaganje na konferenciji (predavanje, referat, poster) u cjelini objavljeno u samostalnom zborniku konferencije, u naučnom časopisu ili na web site-u konferencije, odnosno organizatora konferencije. Objavljeno izlaganje mora biti bar u načelu organizirano kao naučni članak.</p> <p>Recenzija prema kriterijumima za izvorne/pregledne naučne članke, odnosno samostalne naučne sastavne dijelove u monografijama, utvrđuje se prema tipologiji zbornika konferencije koji može biti samostalna monografska publikacija, redovan ili poseban broj časopisa, dodatak ili izvor na internetu.</p> <p>Sažeci i prošireni sažeci, ili objavljene prozirnice, ne spadaju u ovu kategoriju (vidi 1.12).</p>
<p>1.09 Objavljeno stručno izlaganje na konferenciji</p>
<p>Objavljeno stručno izlaganje na konferenciji (predavanje, referat, poster) u cjelini objavljeno u samostalnom zborniku konferencije, u stručnom (ili naučnom) časopisu ili na web site-u konferencije, odnosno organizatora konferencije.</p> <p>Sažeci i prošireni sažeci, ili objavljene prozirnice, ne spadaju u ovu kategoriju (vidi 1.13).</p>
<p>1.12 Objavljeni sažetak naučnog izlaganja na konferenciji</p>
<p>Sažetak ili prošireni sažetak izlaganja (predavanja, referata, postera) na konferenciji koji je objavljen u zborniku konferencije ili u naučnom, odnosno stručnom časopisu, ili na web site-u konferencije, odnosno organizatora konferencije.</p>
<p>1.13 Objavljeni sažetak stručnog izlaganja na konferenciji</p>
<p>Sažetak ili prošireni sažetak izlaganja (predavanja, referata, postera) na konferenciji koji je objavljen u zborniku konferencije ili u naučnom, odnosno stručnom časopisu, ili na web site-u konferencije, odnosno organizatora konferencije.</p>

<p>1.16 Samostalni naučni sastavni dio ili poglavlje u monografskoj publikaciji</p>
<p>Samostalni naučni sastavni dio ili poglavlje u monografskoj publikaciji obrađuje se kao posebna bibliografska jedinica samo u slučaju kad je riječ o tzv. uredničkoj publikaciji sa samostalnim prilogima pojedinih autora, a ne o integralnom tekstu više autora navedenih takođe i na naslovnoj strani monografije. Ovdje spadaju i izvorne naučne geografske karte ako predstavljaju samostalni prilog koji se može autorski identificirati.</p> <p>Izlaganja na konferencijama, koja su objavljena u zborniku konferencije, ili u tematskom ili posebnom broju časopisa, ne spadaju u ovu kategoriju.</p> <p>Sastavni dijelovi ili poglavlja u publikacijama tipa 2.03, 2.04, 2.05, 2.12, 2.13 i 2.14 analitički se ne obrađuju.</p>
<p>1.17 Samostalni stručni sastavni dio ili poglavlje u monografskoj publikaciji</p>
<p>Samostalni stručni sastavni dio ili poglavlje u monografskoj publikaciji obrađuje se kao posebna bibliografska jedinica samo u slučaju kad je riječ o tzv. uredničkoj publikaciji sa samostalnim prilogima pojedinih autora, a ne o integralnom tekstu više autora navedenih takođe i na naslovnoj strani monografije. Ovdje spadaju i stručne geografske karte ako predstavljaju samostalni prilog koji se može autorski identificirati.</p> <p>Izlaganja na konferencijama, koja su objavljena u zborniku konferencije, ili u tematskom ili posebnom broju časopisa, ne spadaju u ovu kategoriju.</p> <p>Sastavni dijelovi ili poglavlja u publikacijama tipa 2.03, 2.04, 2.05, 2.12, 2.13 i 2.14 analitički se ne obrađuju.</p>
<p>1.18 Odrednica – sastavni dio enciklopedije, leksikona, rječnika ...</p>
<p>Odrednica – sastavni dio sadrži sistematični pregled i prikaz određene teme, problema, predmeta, riječi, ličnosti ili događaja. Ovdje spadaju samo odrednice duže od 200 riječi. Ako se obrađuju odrednice kraće od 200 riječi, raspoređuju se u 1.25. Kada je riječ o naučnim sastavnim dijelovima, koji su po obimu uporedivi sa samostalnim naučnim sastavnim dijelovima monografija, mogu se rasporediti u 1.16.</p>
<p>1.19 Recenzija, prikaz knjige, kritika</p>
<p>Prilog u naučnoj ili stručnoj publikaciji (časopisu, knjizi itd.), u kojem autor ocjenjuje ili dokazuje pravilnost/nepravilnost nekog naučnog ili stručnog rada, kriterijuma, mišljenja ili utvrđene činjenice i/ili pobija/podržava/ocjenjuje utvrđene činjenice, radove ili mišljenja drugih autora. Prikaz stručnog mišljenja, mišljenja o naučnom, stručnom ili umetničkom djelu, naročito s obzirom na njegov kvalitet.</p>
<p>1.20 Predgovor, propratna riječ</p>
<p>Kratki tekst ispred ili iza glavnog teksta koji govori o tom tekstu i o njegovom autoru. Ne obrađuju se pozdravne riječi, zahvalnice i sl. Kada je riječ o uvodnim ili propratnim studijama od naučnog ili stručnog značaja, mogu se rasporediti u 1.16 ili 1.17.</p>
<p>1.21 Polemika, diskusioni prilog</p>
<p>Prilog u kojem autor dokazuje pravilnost određenog kriterijuma, svog mišljenja ili utvrđene činjenice i pobija konstatacije ili mišljenja drugih autora.</p>

1.22 Intervju
Javnosti namijenjen naučno ili stručno relevantan razgovor. Primarno autorstvo pripada intervjuiranoj osobi, ako citati njenih odgovora obuhvataju veći dio objavljenog teksta; u suprotnom se intervjuirana osoba tretira kao sekundarni autor.
1.23 Umjetnički sastavni dio
Poezija, proza, kompozicije i drugi umjetnički sastavni dijelovi nekog zaključenog opusa.
1.24 Bibliografija, indeks i sl.
1.25 Drugi članci ili sastavni dijelovi

MONOGRAFIJE I DRUGA ZAKLJUČENA DJELA

2.01 Naučna monografija
Naučna monografija je publikacija u kojoj se naučno, sistematično, iscrpno i sveobuhvatno tretira neki problem, pitanje ili predmet, ličnost ili događaj, u jednoj svesci, odnosno u određenom broju svezaka, koje se objavljuju istovremeno ili u unapred određenom vremenskom razdoblju. Publikacija mora biti recenzirana i treba da ima sve propisane elemente za dobijanje CIP-a i ISBN-a (ISMN-a). Ovdje spadaju i naučno-kritičke objave originala, naučni prijevodi s komentarom, naučni rječnici i naučne geografske karte. Zbornici konferencija, zaključni i drugi izvještaji o radu na istraživačkim zadacima i sl. (čak i u povezanom obliku), ne spadaju u ovu kategoriju. O izuzecima odlučuje državna ustanova nadležna za nauku.
2.02 Stručna monografija
Stručna monografija je publikacija u kojoj se stručno tretira neki problem, pitanje ili predmet, ličnost ili događaj, u jednoj svesci, odnosno u određenom broju svezaka koje se objavljuju istovremeno ili u unapred određenom vremenskom razdoblju. Publikacija mora da ima sve propisane elemente za dobijanje CIP-a i ISBN-a. Zbornici konferencija, zaključni i drugi izvještaji o radu na istraživačkim zadacima i sl. (čak i u povezanom obliku), ne spadaju u ovu kategoriju.
2.03 Univerzitetski ili visokoškolski udžbenik s recenzijom
Univerzitetski ili visokoškolski udžbenik je tip publikacije koja je namijenjena studentima kao propisana nastavna građa za određeni studijski smjer ili predmet (npr. udžbenik algebre, praktikum).
2.04 Srednjoškolski, osnovnoškolski ili drugi udžbenik s recenzijom
Udžbenik za osnovne i srednje škole, te drugo preduniverzitetsko obrazovanje, koji je priređen u skladu s propisanim nastavnim planom i programom i prihvaćen po odgovarajućem postupku.

2.05 Ostala nastavna građa
Sistematska obrada nastavnog gradiva po studijskom programu, koju autor priprema po svojoj ili tuđoj građi (bilješke predavanja, sabrana građa, skripta), zbirka vježbi i zadataka za određeni predmet te druga nastavna pomagala (npr. zvučna građa, multimedijske nastavne jedinice ...).
2.06 Enciklopedija, rječnik, leksikon, atlas, geografska karta
Publikacija opšteg ili stručnog značaja, koja na pregledan način obuhvata podatke i uputstva za određeno područje ili predmet.
2.07 Bibliografija
Uređen pregled objavljenih i/ili izvedenih radova koji je objavljen kao monografija.
2.08 Doktorska disertacija
Doktorska disertacija je rad na osnovu kojeg je autor stekao naziv doktora nauka.
2.09 Magistarski rad
Magistarski rad je rad na osnovu kojeg je autor stekao naziv magistra nauka ili naziv magistra prema bolonjskom studijskom programu.
2.10 Specijalistički rad
Specijalistički rad je rad na osnovu kojeg je autor stekao naziv specijaliste.
2.11 Diplomski rad
Diplomski rad je rad na osnovu kojeg je autor stekao stručni naziv.
2.12 Završni izvještaj o rezultatima istraživanja
Publikacija koja prikazuje tok i rezultate (spoznaje, otkrića) naučno-istraživačkog ili razvojno-istraživačkog zadatka. Ovdje spadaju samo završni, odnosno zaključni izvještaji koji su javno dostupni. Privremeni, fazni i godišnji izvještaji, te administrativni izvještaji za financijere, se ne evidentiraju.
2.13 Elaborat, predstudija, studija
Izvještaj o izvedenom projektnom zadatku kao zaključena stručna publikacija, odnosno dokumentacija namijenjena poznatom korisniku, u kojoj je sistematski i iscrpno obrađen neki problem ili tema na osnovu relevantnih izvora informacija, te date smjernice za rješavanje problema i prijedlozi za dalji rad.
2.14 Projektna dokumentacija (idejni projekat, izvođački projekat)
Projekat može biti zaključena publikacija koja određuje šta treba učiniti i kako, odnosno zbirka nacarta, tehničkih opisa i troškovnika za neki objekat (npr. projekat puta, zgrade u građevinarstvu i arhitekturi, mašine u mašinstvu, informacijskog sistema, investicijski projekat u ekonomiji i sl.).
2.15 Mišljenje vještaka, arbitražno rješenje

2.16 Umjetničko djelo
Poezija, proza, kompozicije, filmovi, slike i druga umjetnička djela.
2.17 Katalog izložbe
2.18 Istraživački ili dokumentarni film, zvučni ili video snimak
Objava naučnih problema i rezultata na filmskoj ili magnetskoj vrpici, ili na drugom elektronskom nosiocu informacija.
2.19 Radio ili televizijska emisija
Radio ili televizijska emisija koja na stručno zasnovan način obrađuje određeni sadržaj. Obrada se vrši na osnovu predloženog snimka, inače se evidentira u 3.11.
2.20 Zaključena naučna zbirka podataka ili korpus
Elektronska zbirka podataka čiji se naučni značaj pokazuje u njenoj primenljivosti u istraživanju širokog spektra aplikativnih ili teorijski osmišljenih problema. Zbirka podataka mora biti rezultat zaključenog istraživanja i mora odgovarati visokim kriterijumima kvaliteta koji se ocjenjuje na osnovu iscrpne prateće dokumentacije. Zbirka podataka mora biti javno dostupna u nacionalnom ili međunarodnom naučnom arhivu podataka. Zbirka podataka mora biti dokumentirana i dostupna u obliku koji omogućuje ponavljanje objavljenih naučnih činjenica izvedenih na osnovu nje. Korpus je jedinstvena standardno označena i interno strukturirana zbirka autentičnih tekstova, koja je nastala po unapred određenim mjerilima i sa određenim ciljem, a koja je dostupna u elektronskom obliku i opremljena alatima koji omogućuju višeslojno pretraživanje i statističku obradu podataka.
2.21 Programska oprema
Programska oprema na računarskom mediju koja je javno dostupna ili izrađena za poznatog naručioca i predstavlja autorski prepoznatljiv samostalni rad. Ne evidentira se programska oprema za podršku informacijskim sistemima ili procesima kod koje je autorstvo po pravilu korporativno.
2.22 Nova sorta
Nova sorta biljaka predstavlja intelektualno vlasništvo. Dokazuje se odlukom o potvrđivanju, odnosno zaštiti sorte, koju izdaje nadležni državni organ na osnovu međunarodno uporedivih rezultata PUN (Prepoznatljivost-Ujednačenost-Nepromenljivost) dobijenih testiranjem u institucijama koje su priznate na nivou EU; nova sorta mora biti upisana u Zajednički katalog sorti EU.
2.23 Patentna prijava
Status patentne prijave ima zahtjev za dodjelu patenta od podnošenja do dodjele i objave patenta u službenom glasniku nadležnog zavoda za zaštitu industrijske svojine. Zavod podnosiocu prijave izdaje potvrdu o prihvaćenom zahtjevu. Za jedan pronalazak u bibliografiju se unosi samo jedna patentna prijava.
2.24 Patent
Patent je zaštićeni pronalazak. Patent se dodjeljuje s danom objave patenta u službenom glasniku

nadležnog zavoda za zaštitu industrijske svojine. Patent se dokazuje odlukom o dodjeli patenta ili njegovom objavom na internetu (ESPACENET). Kada je patent dodijeljen, zapis o patentnoj prijavi (2.23) mora se brisati!

Ako je za isti pronalazak u različitim državama dodijeljeno više patenata, koji su članovi iste porodice patenata, tipologija se dodjeljuje samo jednom zapisu po izboru pronalazača ili podnosioca prijave. Ostali članovi porodice indikatorom moraju biti izdvojeni iz bibliografije i moraju biti bez tipa dokumenta. Izuzetak su dodijeljeni patenti s bitnom promjenom osnovnog pronalaska.

2.25 Ostale monografije i druga zaključena djela

2.30 Zbornik **stručnih ili nerecenziranih naučnih** radova na konferenciji

2.31 Zbornik recenziranih naučnih radova na međunarodnoj ili stranoj konferenciji

2.32 Zbornik recenziranih naučnih radova na domaćoj konferenciji

Zbornik recenziranih naučnih radova na konferenciji koji su recenzirani po kriterijumima za izvorne/pregledne naučne članke, odnosno samostalne sastavne dijelove u monografijama. Zbornik može biti samostalna monografska publikacija, redovan ili poseban broj časopisa, suplement **ili izvor na internetu**. Iz navoda u publikaciji **ili na neki drugi način mora biti dokazivo** da su radovi adekvatno recenzirani. **Domaća konferencija se tretira kao međunarodna kada je najmanje 1/3 učesnika iz inostranstva. Pri tom se uvažavaju učesnici čiji su radovi objavljeni u zborniku.**

IZVEDENI RADOVI (DOGAĐAJI)

3.10 Umjetničko izvođenje

Koncerti, pozorišne i operске predstave, te druga javna izvođenja umjetničkih djela.

3.11 Radio ili TV događaj

Učešće u radio ili televizijskim vijestima, prikazima, razgovorima i sl.

3.12 Izložba

Priredba koju organizuje autor izloženih djela ili autor postavke.

3.14 Predavanje na stranom univerzitetu

Predavanje na univerzitetu, naučnoj odnosno akademskoj instituciji i naučnim udruženjima van Bosne i Hercegovine. Duža gostovanja na stranim univerzitetima spadaju u biografiju.

3.15 Izlaganje na konferenciji bez štampanja

Naslov izlaganja mora biti vidljiv iz programa konferencije.

3.16 Pozvano predavanje na konferenciji bez štampanja

Pozvano predavanje mora biti dokazano pozivom organizatora konferencije i vidljivo iz programa konferencije.

3.25 Drugi izvedeni radovi

DODATNA OBJAŠNJENJA I UPUTSTVA

Bibliografske zapise u sistemu COBISS kreiraju za to osposobljeni bibliotekari (bibliografi) u bibliotekama. Članci i drugi sastavni dijelovi, te monografije i druga zaključena djela, obrađuju se na osnovu primarnog dokumenta/djela. Izvedeni radovi (događaji) evidentiraju se na osnovu odgovarajućeg dokaza o izvedenom radu. **Ako publikacija nije dostupna u biblioteci, bibliotekaru je mora dostaviti autor. Za pravilno sortiranje (klasifikaciju) bibliografskih jedinica po ovoj tipologiji primarno su odgovorni autori, a tip dokumenta/djela može odrediti i stručnjak za predmetnu oblast.**

Tipologija se dodjeljuje samo onim bibliografskim zapisima kod kojih bar jedan autor ima šifru istraživača ili evidencijski broj u sistemu COBISS i po potrebi njihovim nadređenim zapisima. Izuzetno se dodjeljuje i zapisima za članke drugih autora u časopisima od nacionalnog značaja.

Tip članka utvrđuje se na osnovu:

- navoda o tipu koji je po pravilu u zaglavlju članka;
- navoda da časopis objavljuje samo članke određenih tipova koje uredništva po pravilu objavljuju u uputstvima za autore;
- naziva rubrike u kojoj je članak objavljen, ako je časopis podjeljen na takav način.

U drugim slučajevima, tip dokumenta/djela određuje bibliotekar u saradnji sa autorom ili stručnjakom za predmetnu oblast, u skladu sa opisom tipova dokumenata/djela u ovoj tipologiji.

Zapisi za članke iz časopisa koji su još uvijek u štampi po pravilu se ne unose u sistem COBISS. Izuzetak su članci koji ispunjavaju sva tri sljedeća uslova:

- članak je prihvaćen za objavu;
- na web site-u izdavača je već objavljen i vidljiv u punom tekstu;
- članku je dodijeljen identifikator DOI.

Ako postoje štampana i elektronska verzija članka, u sistemu COBISS se kreira samo jedan zapis za jednu od verzija.

U sistem COBISS se ne unose zapisi o organiziranju događaja. Takvi podaci spadaju u biografije.

Za članke, koji su u istoj publikaciji objavljeni u originalu i u prijevodu, u sistemu COBISS se kreira samo jedan bibliografski zapis.